

Duyuru Tarihi : 08.12.2006
Duyuru No : DUYURU/2006-198
Yayımlandığı Yer : LEBİB YALKIN MEVZUAT DERGİSİ / ARALIK 2006 / Sayı : 36, Sayfa: 42-47

Mehmet MAÇ
YMM

Dr. Tarık JAMALI
SMMM

ÇEKİLİŞ SURETİYLE BAYİLERE HEDİYE VERİLMESİNDE İZİN GEREKLİLİĞİNİN KALDIRILDIĞI VE BU İŞLEMLERİN VERGİSEL BOYUTU

1. GENEL AÇIKLAMA :

Üretici, ithalatçı veya pazarlamacı firmalar, pazar paylarını korumak veya artırmak yahut reklam sağlamak amacıyla şans unsuruna dayalı hediye kampanyaları düzenlemektedirler.

Talihlilerin çekilişle belirlendiği bu kampanyalar ;

- Nihai tüketicilere yönelik olabileceği gibi,
- Bayi veya satıcı konumundaki firmalara yönelik de olabilmektedir.

Bu yazımızın konusu, çekiliş yoluyla bayilere veya satıcı firma olan müşterilere değerli hediyeler verilmesi şeklinde cereyan eden pazarlama faaliyetlerinin vergisel ve muhasebesel boyutu itibariyle özetlenmesidir.

Örnek vermek gerekirse, bir firma, bayilerine, yapacakları her 100.000 YTL.'lik alım için bir kura numarası vereceğini, 6 ay sonraki bayi toplantısında yapılacak çekilişte çıkan kura numarasına sahibi olan bayie kamyonet hediye edileceğini duyurmuşsa,

- Böyle bir kampanyanın izin gerektirip gerektirmediği,
- Hediye ana firmada ve talihli bayide nasıl muhasebeleştirileceği ile,
- Vergi türleri itibariyle ortaya çıkacak durum hakkındaki açıklamalarımız,

aşağıdaki bölümlerde sunulmuştur :

2. BAYİLERE YÖNELİK ŞANS UNSURUNA BAĞLI HEDİYE KAMPANYALARI İZNE TABİ OLMAKTAN ÇIKARILMIŞTIR :

320 sayılı Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname¹ nin 41 nci maddesine göre Türkiye`de karşılığı nakit olmak üzere, şans oyunlarını planlama, tertip etme ve çekiliş düzenleme hakkı tamamen Milli Piyango İdaresi'ne aittir. Milli Piyango idaresi dışında hiçbir gerçek ve tüzel kişi ticari amaçlı olsun olmasın şans unsuruna bağlı olarak karşılığı nakit olan (nakitten kasıt: para, altın, platin gibi kıymetli madenler ile elmas, yakut, pırlanta, zümrüt ve benzeri kıymetli taşları ve bunlardan mamul veya müteşekkil her türlü eşyayı, nakde çevrilmesi mümkün döviz, hisse senedi, tahvil ve benzerlerini ifade etmektedir.) ikramiye veremez.

¹ R.G. 06.06.1988-19834

Karşılığı nakit olmayan ve şans unsuruna bağlı olarak tertip edilen kampanyalar ise Milli Piyango İdaresinin iznine ve denetimine tabidir. Bir çekiliş yapılmadan iştirak edenlerden gerekli şartları haiz olanların tamamına hediye verilmesi ise izin gerektirmez. Keza yarışma veya bu mahiyetteki düzenlemelere katılacak olanların çekiliş ya da kura yöntemine başvurulmaksızın, önceden ilan edilen şartlara göre seçildiği düzenlemeler ile, talihlilerin aday olanların huzurunda sadece bunlar arasından çekiliş veya kura yöntemiyle belirlendiği düzenlemeler de izne tabi değildir. Burada dikkat edilmesi gereken husus şans unsuruna bağlı olmayan yani çekiliş veya kur'a gibi yöntemlere başvurulmaksızın düzenlenen kampanyalarda nakit hediye verilebileceğidir. Mesela bir firma alım hacmi belli bir limiti aşan tüm bayilerine nakit veya ayın olarak ciro primi verebilir. Bunun Milli Piyango İdaresi ile hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü bu tür tertiplerde şans unsuru olmadığı için söz konusu KHK aykırı bir durum mevcut değildir. Ancak yine dikkat edilmesi gereken başka bir husus, yarışma dahi olsa adayların şans unsuruna bağlı olarak seçilmesi söz konusu olduğunda nakit yasağı ve izin zorunluluğunun olduğudur.

Bu genel açıklamalardan sonra 04.10.2006 tarih ve 26309 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Karşılığı Nakit Olmayan Piyangolar ve Çekilişler Hakkındaki yeni Yönetmelik hükümlerine göre, bayilere yönelik, şans unsuruna bağlı hediye verme işlemlerinin durumunu ifade edebiliriz.

Yeni Piyango Yönetmeliğine göre firmaların münhasıran başbayı ve bayileri arasında, mal ve hizmet satışlarını artırmak amacıyla, ciro primi niteliğinde vereceği ikramiye ve hediyelerin tespitine yönelik yapacağı çekilişler izin kapsamı dışına çıkarılmıştır. Buna göre bir işletmenin bayileri/başbayilerine ticari amaçla şans unsuruna bağlı ikramiye veya hediye vermesi izin almayı gerektirmemektedir. (Eskiden bayilere yönelik şans unsuruna bağlı hediye kampanyaları için de Milli Piyango İdaresi'nden izin alınması gerekiyordu.)

Bayi ve başbayilere yönelik düzenlenecek olan şans unsuruna bağlı kampanyalarda verilecek ikramiye veya hediyelerin nakit olmaması yani ayın şeklinde olması gerektiğini (Bu konudaki Milli Piyango İdaresi tekelini) hatırlatmakta yarar görüyoruz.

3. BAYİLERE ÇEKİLİŞ SURETİYLE VERİLEN HEDİYELERİN VERGİSEL BOYUTU :

3.1. Veraset ve İntikal Vergisi Açısından :

Bir bayiin, bayiliğini yaptığı firmadan şans unsuruna bağlı olsun olmasın aldığı hediyeler, bu bayiin ticari hasılatına dahildir.

Kazanç vergilerinin konusuna giren bir edinim servet transferi vergisinin konusuna girmez. Dolayısıyla bir işletmenin bayilerine/başbayilerine yönelik olarak yaptığı ticari amaçlı hediye kampanyalarının veraset ve intikal vergisi ile alakası yoktur.

3.2. Kazanç Vergileri Açısından :

Hediye Veren Yönünden :

Yarışma ve çekiliş sonucu verilen hediyeler ticarî faaliyetle ilgili bir gider kalemidir ve bu sebeple yapılan harcamalar hediyein teslim edildiği dönemde gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilir.(GVK md.40/1) Çekilişi düzenleyen firmaların verdikleri hediyeler kendi ürünü olabileceği gibi dışarıdan satın alınmış veya ithal edilmiş olabilir. Gerek haricen temin edilen gerekse imal edilen ürünler, ticari faaliyetin genişlemesi veya devamına matuf olmaları sebebiyle işletme açısından bir pazarlama gideri olup, doğrudan sonuç hesaplarında yer alır. Malın aynına yönelik vergilerin kampanyayı düzenleyen tarafından üstlenilmesi halinde bu vergiler de aynı şekilde işleme tabi tutulur.

Hediye Alan Yönünden :

Hediyeyi alan bayi/başbaya açısından ikramiye bedeli hasılattır. Hediye ise ayın olması münasebetiyle aktifin bir unsurudur. Kampanyayı düzenleyen firma hediye olarak bir ticari mal vermiş ise bu ikramiye stoklar hesabına şayet hediye amortismanına tabi bir iktisadi kıymet niteliğine haiz ise bu takdirde duran varlıklar hesabının ilgili kalemine borç yazılır.

Bayi, hediyeyi işletmesine koymayıp şahsen sahip olmuşsa, hediye bedeli hasılat kaydedilir, karşılığında hediye şahsen sahip çıkan kişinin cari hesabına borç kaydı yapılır.

3.3. Katma Değer Vergisi Açısından :

Hediye Veren Yönünden :

Katma Değer Vergisinin iki boyutu vardır. Birincisi verilecek hediyein firma tarafından iktisabında yüklenilen KDV'nin indirimi, diğeri ise hediyein talihliye teslimi esnasında KDV hesaplanıp hesaplanmayacağıdır.

İşletmelerin satışlarını arttırmak veya kendi tanıtımlarını yapmak amacıyla bedelsiz olarak vermiş oldukları hediyeler, faaliyetin devamı için yapılan diğer gider ve maliyet unsurlarından farksızdır. Dolayısıyla bu hediyelerin iktisabında yüklenilmiş olan KDV'lerin indirilmesi mümkün olup imali için yüklenilmiş ve indirim konusu yapılmış KDV'lerin de indirim iptaline tâbi tutulmasına gerek yoktur.

Hediyeler bedelsiz veriliyor olsa da tamamen ticari mahiyette bir teslim olması sebebiyle KDV hesaplanması tereddütten uzak bir uygulama olacaktır. Buna göre kampanyayı düzenleyen işletme verdiği hediyeyi satın almış ise alış bedelini, kendi ürettiği malı veriyor ise emsal satış bedelini esas alarak KDV li fatura düzenlemesi uygun olur. (Hediye bedelsiz olarak verildiği, KDV Kanunu'nun 27 nci maddesi uyarınca bedelsizlik hali izah edilebildiğine göre, bu teslimde KDV hesaplanmaması gerektiği söylenebilir. Ancak tenkit ve tereddütten uzak olmak için KDV'li fatura kesilmesi de mümkündür. Zaten talihli bayiin keseceği karşı faturadaki KDV ile hediye teslimine ilişkin KDV birbirine mahsup olacaktır.)

NOT : Nihai tüketicilere yönelik olarak düzenlenen kampanyalarda ise satın alınan veya imal edilen malların ortada KDV Kanunu'nda tarif edilen türden bir teslim olmaması münasebetiyle ve ayrıca ikramiyelerin esasen işle ilgili olarak (vergiye tâbi işlemler dahilindeki amaçlarla) sarf edilmesi nedeniyle KDV hesaplanmayacağı kuşkusuzdur. Dolayısıyla bu malların reklam amacıyla çekiliş sonucu talihlilere verilmesi olayının, KDV'ye tâbi olduğu söylenemez. Çünkü yapılan teslim işle ilgili bir gereğin yerine getirilmesi, (reklam yapılması), satışı yapılan mallara olan talebin korunması veya arttırılması yahut idame ettirilmesi amacıyla yapılmakta ve bu şekildeki sarflar, işle ilgili diğer gider ve sarflarda olduğu gibi KDV hesaplanmasını gerektirmemektedir. Nitekim Maliye Bakanlığı'nın konu ile ilgili olarak vermiş olduğu bir çok mukteza bu anlayışı taşımaktadır. 50 No.lu KDV Genel Tebliği, reklam amacıyla şans unsuruna bağlı olarak hediye verme konusunu kapsamıyor ise de, bu Tebliğdeki promosyona yönelik genel açıklamalar ve bir malın yanı sıra başka bir malın bedava verilmesi, numune mal ve eşantiyon verilmesi hakkındaki düzenlemeler, yukarıdaki görüşlerimizin Bakanlıkça da benimsendiği izlenimini vermektedir. Kaldı ki tatbikat, büyük ölçüde bu anlayışa uygun olarak cereyan etmektedir. Nitekim Vergi Dünyası Dergisi'nin Haziran 2006 sayısındaki 213 üncü sayıdaki yer alan cevapta ve Sayın Abdullah TOLU'nun, Yaklaşım Dergisi'nin Mart 2006 sayısında yayınlanan yazısında da bu görüşümüz benimsenmiştir.

Hediye Alan Yönünden

Hediyeyi fatura karşılığı alan bayiin, söz konusu hediyein bedelsiz olması sebebiyle hediyeyi veren firmayı borçlandıracak bir işleme ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacı giderecek olan işlem, karşı tarafa bir hizmet (ciro primi) faturası verilmesinden ibarettir. Esasen bu işlemin bir borç dekontuyla da yapılabilmesi düşünülebilir. Ancak 26 no.lu KDV Tebliği'nin L/2 bölümünde belli bir dönem sonunda veya belli bir ciro aşıldığında yapılan iskontoların ciro primi sayılacağı ve bu türden kazanımların KDVli faturaya bağlanması gerektiği düzenlenmiştir. Tebliğdeki açıklamaların detayına girmeksizin olayın tarif edilen "*ciro primi*" kavramına uyan bir durum arz ettiğini kabul etmek gerekir. Çünkü üreticinin/ithalatçının bu hediyeyi ciro ödüllendirme amacı ile verdiği kuşkusuzdur. Hal böyle olunca Maliye idaresinin ciro primi olarak kabul edip KDV li faturaya bağlanması yönündeki düzenlemesinin esas alınması, sağlıklı ve tenkit riskinden uzak bir yol olarak görünmektedir. (Danıştay'ın ciro primlerinin KDV'nin konusuna girmediği yolunda çok sayıda kararı bulunduğunu da belirtmek isteriz.)

ÖRNEK:

A üretim işletmesi belli meblağdaki ciro başına bir kura numarası vermek suretiyle bayilerinden birine çekilişle bir kamyonet hediye edeceğini duyurmuş ve üreticinin şartını sağlayan bayiler çekilişe katılmıştır. Şanslı B bayii kamyoneti kazanmıştır.

Otomobilin üretici tarafından satın alınması:

157	DİĞER STOKLAR	25.000	
	- Reklam malzemeleri		
191	İNDİRİLECEK KDV	4.500	
102	BANKALAR		29.500
	<i>Kamyonetin satın alınması</i>		

Kamyonetin bayi'e fatura edilmesi :

120	ALICILAR	29.500	
	- B Bayi		
157	DİĞER STOKLAR		25.000
391	HESAPLANAN KDV		4.500
	<i>Kamyonetin bayiye teslimi</i>		

Kamyonetin bayi tarafından teslim alınması :

254	TAŞITLAR	25.000	
191	İNDİRİLECEK KDV	4.500	
320	SATICILAR		29.500
	<i>Kamyonetin teslim alınması</i>		

Bedelsiz kamyonete ait ciro priminin fatura edilmesi:

320	SATICILAR	29.500	
391	HESAPLANAN KDV		4.500
679	DİĞER.OL.DIŞI GELİRLER		25.000
	<i>Ciro priminin hasılat yazılması</i>		

Ciro primi faturasının kaydı :

760	PAZARLAMA GİDERLERİ	25.000	
	- Ciro Primi (Hediye Kampanya)		
191	İNDİRİLECEK KDV	4.500	
120	ALICILAR		29.500
	<i>Ciro priminin gider kaydı</i>		

Milli Piyango İdaresi'nin anlayışına göre çekilişi düzenleyenin, bu çekiliş için vaad ettiği malı satın alıp mülkiyetine geçirmek ve talihliye bu malı vermek yerine, (mükerrer vergi ve formalitelerden kaçınmak amacıyla) talihlinin kazandığı malın satıcı tarafından doğrudan talihliye fatura ettirilmesi, bu malın parasının kampanyayı düzenleyen tarafından ödenmesi şeklindeki uygulama, NAKİT İKRAMİYE VERMEK olarak kabul edilmekte ve dolayısıyla bu şekilde işlem yapmak yasak sayılmaktadır.

NOT : KDV mevzuatı ve uygulamasının tümü hakkında geniş bilgi için www.bdodenet.com.tr adresli sitemizdeki ücretsiz e-kitabımızdan yararlanılabilir.